

9 PTSD
Veteran fik arbejdsskadeerstatning

12 Grej
Minidrone ser det hele

23 Krænkelser
Konsekvenserne ved at sige fra

fagligt forsvar

Forsvarschefen om ledelse:

**“Jeg tror ikke på,
at jo hårdere
tone, des bedre
soldater bliver vi”**

14

s.12

s.23

4 Siden sidst

9 PTSD anerkendt som arbejdsskade

HKKF's hjælp har givet Martin Lorentsen plads til at få det bedre.

12 Grej: Black Hornet

Ny drone er både praktisk og smart. Den er nemlig lille og lydløs og kan dermed spionere effektivt.

14 God ledelse er afgørende for kulturændring

Forsvarschef Flemming Lentfer mener, at hvis der skal rettes op på udfordringerne i Forsvaret, skal der en kulturændring til. Ekspert i det gode arbejdsliv bakker op.

17 Fastholdelse af unge kalder på nye metoder

Hvis man skal holde på de unge efter værnepligten, er succesoplevelser vejen frem.

s.14

20 Christiansø

Engang var øen et foretrukket sted for sørøvere, i dag ejes den af Forsvarsministeriet. Kom med til Danmarks østligste punkt, Christiansø.

23 Krænkelser i Forsvaret

To kvinder fortæller om deres oplevelser med krænkelser i Forsvaret. Kønsforsker mener, at hvis kulturen for alvor skal ændres, skal kvinderne til top i ledelsen.

29 HKKF: Veteranhjælp

Er du veteran eller pårørende, er der hjælp og støtte at hente.

30 Q&A: Syg under ferie

Kender du dine rettigheder?

31 Det Faglige Hjørne

Om den nye barselsorlov

32 Slagmarken

fagligt forsvar

Udgiver: Hærens Konstabel- og Korporalforening
Forbundet: 33 93 65 22
A-kasse og bogholderi: 86 82 61 88
Ansvarshavende redaktør: Tom Block, forbundsformand
Journalistisk redaktør: Elisabeth Hamerik Schwarz
Forsidefoto: Sara Skytte / Forsvarsgalleriet
Design og produktion: OTW A/S

Redaktionen er afsluttet: 24. oktober 2022
Næste nummer: 7.-10. marts 2023

Meld flytning: HKKF, Borgergade 101A, 8600 Silkeborg, tlf. 86 82 61 88

Bortset fra lederen og evt. faglige sider er de enkelte artikler og kommentarer i bladet ikke nødvendigvis udtryk for HKKF's officielle holdninger.

Tid til forandring i Forsvaret

Som soldater værner vi om hinanden. Vi er der for hinanden i svære situationer og med livet som indsats, men desværre sker det ofte på et bagtæppe af dårlige forhold.

Igennem de senere år er der blevet skåret i Forsvaret. Der er mangel på konstabler og materiel – eksempelvis er der over 600 ledige stillinger under Hærkommandoen, og man må leve med kilometerbegrænsninger, som knap nok kan få infanterikampkøretøjerne ud i terrænet, før de må køre tilbage igen.

Samtidig er opgaverne kun blevet flere. HKKF's medlemmer har stået for smitteopsporing under Covid-19 og håndterede døde mink i tusindvis. Og selvom I gør det på fornemste vis, er det ikke rimeligt, at I skal arbejde under så ringe forhold, som I ofte gør.

Da HKKF i foråret besøgte Letland, mødte vi en sandkasse, som soldaterne i fællesskab havde omdannet til en nogenlunde beboelig lejr, mens de manglede alt fra toiletpapir til ammunition og måtte døje med skimmelsvamp i teltene. Men også på de danske kaserne skal soldater leve med dårlige forhold og nedslidt materiel. Det er uacceptabelt.

I september meldte Forsvarsministeriet ud, at man ville lave et kasseeftersyn for at finde ud af, hvordan de midler, man har afsat til Forsvaret, skal fordeles. I HKKF har vi opfordret til, at man prioriterer fastholdelse af konstabelgruppen,

fordi Forsvaret har en udfordring med at fastholde konstabler. Med en gennemsnitlig tjenestetid på mindre end tre år for en konstabel er det et problem, som har stået på i mange år, og det er fortsat uløst, fordi ledelsen har ladet stå til og ikke afhjulpet de dårlige arbejdsforhold og ansættelsesvilkår.

De unge kommer ind som værnepligtige med masser af gejst og gåpåmod. Men de er også en generation, som ikke finder sig i dårlige forhold, en hård tone – eller krænkende adfærd. Ofte har der i Forsvaret været en indstilling om, at kan man ikke lide lugten i bageriet, må man smutte. Men i en tid, hvor vi skal konkurrere med det private erhvervsliv om de unge, er det på tide at Forsvaret ændrer holdning og forstår, at skal man fastholde og tiltrække personel, så kan man ikke nøjes med at sige, at personellet er den vigtigste ressource. Man skal også vise det.

Jeg hører tit, at Forsvaret er en attraktiv arbejdsplads, men som det er nu, er jeg ikke enig.

Lige nu har vi en spændende arbejdsplads, som kan blive til en attraktiv arbejdsplads. Det kræver blot, at man prioriterer at gøre noget ved løn- og ansættelsesforhold og kompetence- og karriereudviklingsmulighederne for konstabel- og korporalgruppen.

Med det kommende forlig, og de ekstra penge der tilføjes forsvaret, har vi nu muligheden for at skabe den attraktive arbejdsplads, der kan fastholde og tiltrække personel.

Det er nu ledelsen skal vise, at personellet er den vigtigste ressource.

*Tom Block
Forbundsformand*

SIDEN SIDST

Vidste du

... at den nyeste version af Hærens kampvogn – Leopard 2A7 – også kaldes verdens bedste kampvogn?

Udsendelse af opgraderede Leopard 2A7-kampvogne er historisk

I september rullede 14 opgraderede Leopard 2A7-kampvogne ud fra Jydske Dragonregiment i Holstebro mod deres første internationale mission. Kampvognene blev kørt til Fredericia, hvor de blev sendt ombord på et fragtskib til Padilski i Estland.

I seks måneder skal kampvognene og deres besætning på 160 mand fra 2. kampvognseskadron fra I Panzerbataljon være udstationeret i britisk ledede Tapa Army Base i Estland. Her skal de

indgå i NATO's mission kaldet Enhanced Forward Presence.

“Der er tale om en udsendelse, der på mange måder er historisk. Det er første udsendelse af den opgraderede Leopard 2A7 i en international mission, og det er første gang, vi udsender en eskadron med firevognsdelinger og i alt 14 kampvogne i en international mission,” siger oberstløjtnant Kristian Kold, der er chef for I Panzerbataljon hos Jydske Dragonregiment i en pressemeddelelse fra

Forsvaret. Han fortsætter:

“Det er også første gang, siden vi tog kampvognene hjem fra Balkan i 2003, at vi udsender en hel kampvognseskadron. Derfor ser panserbataljonen også meget frem til at få bragt erfaringerne fra længere tids indsættelse med hjem, så vi kan bruge disse til at optimere eller stille forslag til optimering til ting som organisation, uddannelse, videreudvikling af kampvognen med videre.”

FMI Industridag har vokseværk

Fagligt Forsvar fandt en gadget, som vi fandt særligt interessant. Den kan du læse om på side 12.

Foto: Privat

Hærens fødselsdag stod igen i romkuglens tegn

17. november blev Hærens 408-års fødselsdag fejret med en god portion romkugler.

Hidtil har Hæren ikke haft sin egen signaturkage, men det fik HKKF lavet om på sidste år, da HKKF bad medlemmerne om at kåre Hærens kage. Her stod valget mellem medaljen, marmorkagen, napoleonshatten og romkuglen i "Hærens store bagedyst".

Det blev romkuglen, som løb med sejren med argumentet: "Det må blive romkuglen ... Det er jo en 2-i-1 kage ... Kompakt lille kage, der smager godt ... Og så kan man i nødstilfælde bruge den til at sløre sig med, hvis sløringscremen skulle være i restordre. En rigtig lille soldaterkage".

Veteranerne får ny livline

I det seneste årti har veteranerne været i de bedste hænder, når Lisbeth Brixen Nielsen har taget telefonen hos HKKF Livlinen. Men til januar er det slut, for nu går hun på pension.

"Det er vemodigt, men det har hele tiden været min plan at gå, når jeg blev 67 år. Derfor er jeg heller ikke bekymret, idet jeg har forberedt det godt og overlader min stilling i yderst kompetente hænder," siger Lisbeth Brixen Nielsen, som har arbejdet længe på at finde den helt rigtige afløser.

Og det er nu lykkedes. Fra januar 2023 overtaget Heidi Anita Stentoft Livlinen sammen med Heino Glud Stefansen, der fortsætter.

63-årige Heidi Anita Stentoft kommer fra en stilling som veteran-koordinator i Slagelse Kommune, hvor hun i 2011 var med til at starte Danmarks første veteranindsats.

"Livlinen i HKKF er en drømmestilling. Når man arbejder med veteraner, bliver det ens liv. Vi dedikerer os både psykisk og fysisk til at hjælpe dem. Men i en kommune er der også ofte andre opgaver udover kerneopgaven, så jeg ser frem til at kunne være der 100 procent for HKKF's veteraner," siger Heidi Anita Stentoft.

På side 29 kan du læse mere om, hvordan HKKF hjælper veteraner og pårørende.

SIDEN SIDST

Foto: Sanne Vils Axelsen

SECOND-OPINION ORDNINGEN GØRES PERMANENT

Siden 2018 har second-opinion-ordningen muliggjort, at PTSD-ramte veteraner eller statsansatte får mulighed for at få et ekstra lægetjek, som kan sikre en anerkendelse af, at deres PTSD er en lidelse, der er udsprunget af deres arbejde.

Ordningen blev i første omgang godkendt for fem år, men nu gøres den permanent.

Tilbage i foråret 2022 havde 12 procent af de ansøgere, der har fået deres sag genoptaget, fået anerkendt deres PTSD som en

arbejdsskade. Det svarer til, at 22 soldater har fået anerkendt deres PTSD grundet en second opinion siden 2018.

Selvom det ikke lyder af meget, har det stadig en stor betydning for de 22 soldater, idet second-opinion-ordningen understreger, at PTSD kan være et meget mudret sygdomsbillede, der gør det svært at udrede. Det kan samtidig få en betydning for de veteraner, som endnu ikke har fået en anerkendelse af deres PTSD.

KILDE: AES.

På billedet ses et Dannebrogsmålet F-16 kampfly i luften over Danmark på flagdagen. Ruten var planlagt, så kampflyet nåede hen over flest mulige kaserner og garnisonsbyer, hvor der er mange veteraner.

Foto: Lars Richter / Flyvevåbnets Fototjeneste

FLAGDAGEN HYLDEDE BÅDE VETERANER OG PÅRØRENDE

For 13. år i træk blev Flagdagen for Danmarks udsendte afholdt 5. september, hvor de udsendte soldater officielt blev anerkendt for deres indsats, og de faldne blev mindet.

Til Flagdagen i år anerkendte man dog også de pårørende for deres store indsats på hjemmefronten, når danske soldater drager ud på mission.

Ifølge HKKF's forbundsformand, Tom Block, er anerkendelsen vigtig, men han mener ikke, at det er nok med en dag årligt:

“Det nytter ikke noget, at vi kun hyl-der vores veteraner én dag i forhold til de udfordringer, som vi står overfor. Det er ligeså vigtigt, at de bliver anerkendt alle andre dage i løbet af året.”

Foto: Simon Elbeck / Forsvarsgalleriet

På billedet ses de ukrainske rekrutter, som bliver modtaget af det danske træningshold i England.

DANSKE SOLDATER SKAL TRÆNE UKRAINSKE KOLLEGAER

Ukraine har fortsat brug for hjælp og støtte i kampen mod Ruslands invasion – derfor øger Danmark sin hjælp på træningsområdet.

I løbet af efteråret blev 130 danske instruktører sendt til Storbritannien for at træne ukrainske soldater i et britisk-ledet træningsprojekt. Der er afsat 100 millioner kroner til projektet.

Ud over at deltage i træningsprojektet skal der også trænes ukrainske soldater på dansk jord.

KILDE: FORSVARSMINISTERIET OG TV2

Vidste du

... at Danmark i flere år har støttet reformerne af det ukrainske forsvar gennem Freds- og Stabiliseringsfonden med blandt andet rådgivning, uddannelse og træning?

Veteraner får kompensation for skader pådraget under FN-missioner

Flere end 400 tidligere danske FN-soldater i dag har psykiske eller fysiske mén fra FN-missioner, hvor de har været udsendt. Derfor har Forsvarets Personalestyrelse (FPS) i en årrække arbejdet for, at flere soldater skal have medhold i deres erstatningssager. Og nu har indsatsen endelig båret frugt. I september besluttede FN nemlig, at FN-veteraner kan få erstatning, hvis de har fået varige funktionsnedsættelser efter udsendelser på FN-missioner.

I 2016 sendte FPS de første tre prøvesager til FN. Til dato er der sendt 439 erstatningssager til FN.

“I mange år har veteranerne ikke vidst, om de var købt eller solgt, og det har forståeligt nok ført til stor frustration. Så det er en meget glædelig nyhed, at FN nu endelig behandler erstatningssagerne,” siger konsulent i HKKF’s arbejdsskadeteam, Vibeke Greve Kristensen og fortsætter:

“Sagerne kører automatisk i FN, og vi ved derfor ikke, hvor vores medlemmer ligger i bunken. Men vi har fået at vide, at der vil gå nogle måneder, så til medlemmerne kan jeg derfor blot sige, at de får besked, så snart vi hører noget.”

Hvis man som FN-veteran modtager en afgørelse via digital post fra FPS, vil kompensationen ske hurtigst muligt.

KILDE: FORSVARSMINISTERIETS PERSONALESTYRELSE

Foto: Forsvarsgalleriet

Benyt dit PlusKort, og få rabat på tøj og tilbehør

– se alle rabatterne på pluskort.dk

PlusSport.

Shop alt indenfor sneakers og styles, sportstøj, sportssko og tilbehør hos adidas med rabat.

Op til 35 %

PlusHerretøj.

Shop populære brands såsom Lindbergh, Martinique og JBS på toejeksperten.dk og i udvalgte butikker landet over.

4 %

TØJ|eksperten

PlusMode.

Få rabat på gavekort til Zalando, og brug det på tøj, sko, accessories, sport og beauty fra flere tusinde brands.

10 %

PlusFritid.

I Friluftsland finder du et kæmpe udvalg af beklædning og udstyr til friluftslivet fra nogle af verdens førende outdoorbrands.

9 %

GODT UDS TYR - BEDRE OPLEVELSER

PlusBriller.

Benyt alle Synoptiks gode tilbud, og få 5 % PlusKort rabat oveni. På ikke nedsatte varer får du 20 % på normalprisen.

5-20 %

PlusSport.

Sports- og fashionbrandet hummel® tilbyder et stort udvalg af træningstøj, sports-styles, sko og livsstilsprodukter til både herrer, damer og børn.

10 %

hkcf · SOLDATERNES
FAGFORENING

PlusKort.

Scan QR-koden og tilmeld dig PlusJulekalender 2022. Eller tilmeld dig på pluskort.dk

Fik anerkendt sin arbejdsskadesag:

Nu har Martin Lorentsen endelig fået ro

Foto: Privat

Efter flere udsendelser fik Martin Lorentsen konstateret PTSD. I dag kan han koncentrere sig om at få det bedre, efter HKKF tog sig af hans arbejdsskadesag.

Af Marie Nissen

De fleste morgener sagde Martin Lorentsen farvel til sin kone og kørte på arbejde. Det troede hun i hvert fald, at han gjorde. I virkeligheden kørte Martin Lorentsen et lille stykke væk, hvor han ventede på, at hun kørte på arbejde. Herefter kørte han hjem igen og brugte dagen på at sidde i garagen og stirre ind i væggen.

En dag opdagede Martin Lorentsens kone hans foretagende, men da hun konfronterede ham, mente han ikke, at der var noget galt. Først da sønnen også stemte i og bad sin far om at få noget hjælp, accepterede han endelig.

“Jeg blev syg med PTSD, som jeg nok har haft siden udsendelserne i 1992 og 1993. Det kom snigen-de lige så stille, og mellem 2013 og 2014 knækkede

filmen, hvor jeg trak mig fuldstændigt,” siger Martin Lorentsen om tiden, hvor han løj om sit arbejde.

Martin Lorentsen, der i dag er 55 år, fik konstateret PTSD i 2015. Fordi hans sag var noget kompleks, var der mange detaljer og afgørelser, der skulle på plads, før han i marts 2022 kunne få sat det endelige punktum, da den sidste afgørelse om tab af erhvervssevne faldt.

Gode oplevelser i Forsvaret

I oktober 1988 begyndte Martin Lorentsen i Forsvaret som værnepligtig i Vordingborg. Siden blev han ansat som våbenmekaniker ved Bornholms Værn på M41 kampvognen, og i 1991 kom han til Prinsens Livregiment. Året efter, i 1992, havde han sin første

“HKKF gjorde, at jeg kunne tænke anderledes. Jeg skulle ikke tænke på alt det tunge juridiske. Jeg kunne koncentrere mig om at gå til psykolog og blive nogenlunde rask, og jeg kunne koncentrere mig om min familie”.

MARTIN LORENTSEN, VETERAN

→ udsendelse til Kroatien, og i alt blev han udsendt fem gange – senest i 2009 til Afghanistan.

“Jeg har haft nogle gode oplevelser under mine udsendelser, og jeg har taget fede uddannelser, som civile ikke får mulighed for. Jeg har også mødt en masse dejlige mennesker, blandt andet alle de værnepligtige, jeg har haft igennem til våbeneftersyn,” siger Martin Lorentsen, der forbinder Forsvaret med en god og lærerig tid på trods af diagnosen.

Hvis det stod til Martin Lorentsen selv, var han blevet i Forsvaret. Han ville gerne være på våbenværkstedet og passe sit arbejde 15 timer om ugen. Men ifølge ham er Forsvaret ikke gearret til at have soldater med PTSD ansat. Efter nogle forsøg med forskellige stillinger, hvor han blandt andet kom til at arbejde alt for meget, smed han derfor håndklædet i ringen og fik i 2020 tilkendt førtidspension.

“Da jeg skulle aflevere min uniform, måtte Veterancentret hente den. Jeg kunne ikke selv aflevere den. Jeg havde det ad helvede til, men bagefter var jeg lettet. Nu var det kapitel lukket. Jeg skulle videre og prøve noget andet. Jeg skulle ikke længere præstere,” siger Martin Lorentsen.

Medlemmerne skal være trygge

Da Martin Lorentsen havde anerkendt, at han skulle have hjælp, kom han hurtigt i kontakt med HKKF. Fagforeningen hjalp ham med alt det juridiske i forbindelse med en sygemelding, og HKKF's

arbejdsskadekonsulenter hjalp med at få anmeldt hans PTSD som en arbejdsskade.

“HKKF gjorde, at jeg kunne tænke anderledes. Jeg skulle ikke tænke på alt det tunge juridiske. Jeg kunne koncentrere mig om at gå til psykolog og blive nogenlunde rask, og jeg kunne koncentrere mig om min familie,” siger Martin Lorentsen.

Og netop det er ifølge konsulent i HKKF's arbejdsskadeteam, Vibeke Greve Kristensen, en af fagforeningens vigtigste opgaver.

“Vi gør meget for at gøre folk trygge i sagsbehandlingen. Medlemmerne skal vide, at vi er her, at vi har styr på sagsgangen, og at alt forløber korrekt. De skal ikke bruge tid på juraen i sagen, for de har det rigeligt svært i forvejen,” siger Vibeke Greve Kristensen.

Foto: Shutterstock

Konsulenternes arbejde består i høj grad af at sørge for, at Arbejdsmarkedets Erhvervs sikring (AES) – den instans, der behandler arbejdsskadesager – driver ordentlig sagsbehandling og oplyser sagen korrekt og tilstrækkeligt, så de kommer frem til de korrekte afgørelser i forhold til lovgivningen.

Derudover hjælper arbejdsskadekonsulenterne medlemmerne med at forstå de juridiske dokumenter, som de får tilsendt i forbindelse med deres sag. Konsulenterne er hele tiden med i processen, og de hjælper med at holde medlemmerne opdateret på det seneste nye i sagen.

Det er nemlig en langvarig proces. For Martin Lorentsen gjaldt det som sagt, at han fik konstateret PTSD i 2015, mens arbejdsskadesagen først blev afsluttet i marts 2022.

“Det er normalt, at det tager så lang tid. Martin Lorentsen er tjenestemand, og han har været ansat relativt længe i systemet,” siger Vibeke Greve Kristensen, der forklarer, at årsagen er, at der i første omgang skulle træffes en afgørelse angående hans tjenestemandspension, mens han samtidig havde en sag på en rygskaade:

“Sagen har været kompliceret, men til gengæld har han fået tilkendt de varige mén, han skulle have, og han har fået den erstatning på erhvervsnevnetab, som han har krav på ifølge lovgivningen.

“Vi gør meget for at gøre folk trygge i sagsbehandlingen. Medlemmerne skal vide, at vi er her, at vi har styr på sagsgangen, og at alt forløber korrekt. De skal ikke bruge tid på juraen i sagen, for de har det rigeligt svært i forvejen”.

VIBEKE GREVE KRISTENSEN,
ARBEJDSKADEKONSULENT I HKKF

.....

➔ Har du brug for hjælp?

HKKF's arbejdsskadeteam består af to konsulenter og en assistent. Du kan kontakte teamet på telefon 33 93 65 22 fra mandag til torsdag mellem klokken 10 og 15 eller på e-mail: arbejdsskade@hkkf.dk.

Foto: Shutterstock

Herudover har Martin Lorentsen, ifølge Vibeke Greve Kristensen, fået godtgørelse for svie og smerte grundet hans sygemelding samt méngodtgørelse efter Forsvarsministeriets særlige godtgørelsesordning.

Der er kommet ro på

Foruden alt det juridiske arbejde er der også en masse etiske overvejelser i forbindelse med arbejdsskade-teamets arbejde.

Konsulenterne taler ofte med medlemmerne om, hvorvidt de er klar til at gå på pension. For det er alle selvsagt ikke efter mange år i Forsvaret. Det handler også om at vurdere, hvad medlemmerne kan klare. For hvis konsulenterne er uenige med AES's afgørelse, kan medlemmet så klare en eventuel retssag, eller skal sagen stoppes?

For Martin Lorentsen var det sværeste at erkende, at han ikke længere skulle arbejde i Forsvaret.

“I Forsvaret er alting i kasser, så det var angstprovokerende at stoppe. Hvad var der på den anden side af hegnet? Jeg var jo vant til den måde, som tingene kørte på i Forsvaret,” siger han.

I dag har Martin Lorentsen det i egne ord “okay”. Der er stadig ting, der er svære at håndtere, og sådan vil det være resten af livet. Men han har accepteret, at han nok aldrig kommer op på 100 procent igen og håber i stedet på omkring de 70 procent.

Han er begyndt at kunne købe ind alene, han har været på aftenskole, og han har endda været til en fodboldkamp. Generelt forsøger han at komme mere ud.

“Jeg er færdig i Forsvaret og kan overskue at fokusere på min hverdag takket være HKKF, som hjalp mig hele vejen igennem og sikrede, at min arbejdsskadesag sluttede godt,” afslutter Martin Lorentsen.

Black Hornet PRS kan redde liv på missioner

En lille sort drone ved navn Black Hornet PRS er blandt det nyeste materiel, som Forsvaret har indkøbt. Fagligt Forsvar har nærstuderet, hvordan den lille, dyre drone fungerer.

Af Cecilie Nørgaard Mortensen

P

å FMI's Industridag 2022 blev alt det nyeste grej vist frem - heriblandt en lille sort drone under navnet Black Hornet PRS.

Dronen er produceret af FLIR Unmanned Aerial Systems AS i Norge og er designet til at blive båret af soldater til fods.

Soldaterne kan bruge Black Hornet PRS til at identificere og spionere på fjender og trusler fra luften. Black Hornet PRS er så lille og nærmest lydløs, så det minimerer chancen for at blive opdaget af fjenden, og derfor er den et effektivt værktøj i tætte bykampe og til at forsvare byområder sikkert.

I august 2022 offentliggjorde Storbritannien og Norge et samarbejde, som involverer en militær hjælpepakke til Ukraine. Pakken omfatter et indkøb af 850 Black Hornet PRS til en værdi af cirka 481 millioner kroner og skal, ifølge den britiske regering, sikre, at ukrainske soldater kan spionere og forsvare forskellige byområder sikkert i Ukraine.

→ Black Hornet PRS

> **Black Hornet PRS** består af en drone, der ligner en lille helikopter, og en skærm, som soldaten bærer om halsen ved vesten. Samlet set vejer det 1.3 kilo, så det er nemt og bekvemt for soldaten at have med på missioner.

> **Dronen** kan bruges både i dag- og nattetimer, da den med sin lommestørrelse på 168 millimeter og vægt på 33 gram, hurtigt og nemt kan hives frem, så man kan identificere mulige trusler eller fjender.

> **Black Hornet PRS** har to kameraer, som sender stillbilleder i HD kvalitet og video i god kvalitet og farve tilbage til brugeren.

> **Dronen** er udstyret med et system, hvor den sender video, billeder og information direkte tilbage til brugeren. Dermed bliver data ikke lagret på selve dronen, og dermed kan potentielle fjender ikke få adgang til dataen.

> **Black Hornet PRS** er udstyret med trusselslokaliseringskapaciteter. Det består blandt andet af en termisk funktion, som kan genkende mål og retning uanset tidspunkt på dagen. Den er derudover udstyret med sensorer og GPS, som gør det muligt at flyve med dronen inde i bygninger.

> **På trods af** dronens størrelse og vægt kan den flyve i dårligt vejr. Den kan nemlig modstå helt ned fra minus 10 grader og op til 43 grader samt en vindstyrke på omkring 28 kilometer i timen og vindstød på omkring 37 kilometer i timen.

> **Dronen** har en flyvetid på 25 minutter med en rækkevidde på to kilometer, og den kan flyve 21.49 kilometer i timen. Hvis den løber tør for batteri, kan den oplades med et tilhørende lille trådløst genopladeligt batteri.

> **Den er let** at betjene med en hånd, da den har en gaming-lignende controller, og det kræver minimal træning at håndtere den. Faktisk tager det kun knap 20 minutter at lære at flyve en Black Hornet.

> **Forgænger** Black Hornet Nano blev brugt af britiske soldater i Afghanistan i Camp Bastian. Eksempelvis brugte frontlinjesoldater dem til at flyve ind på fjendens territorium og tage billeder og videoer. I 2013 havde de britiske soldater op til 324 Black Hornet Nanos i brug.

> **Dronen** koster omkring 195.000 dollars. Det svarer til cirka 1,5 millioner kroner.

> **Forsvaret** har købt Black Hornet PRS droner, men vil ikke oplyse hvor mange, og hvad de skal bruges til.

KILDE: TELEDYNE FLIR, GOVERNMENT U.K OG RADIOFREEEUROPE RADIOLIBERTY.
FOTOS: TELEDYNE FLIR

Forsvarligt:

VEJEN TIL GOD LEDELSE GÅR GENNEM ÆRLIGHED, EN GOD TONE OG HANDLING

Skal der rettes op på udfordringerne omkring omgangstonen og handlepligt i det danske forsvar, kræver det, ifølge Forsvarschefen, en grundlæggende kulturændring. Forsker påpeger, at for det kan opnås, skal Forsvaret hele vejen ned i rækkerne turde tale om den del af kulturen, som ikke fungerer.

Af Elisabeth Hamerik Schwarz

“**V**i skal kunne stole på hinanden – derfor har vi nultolerance over for krænkende adfærd.”

Det er ordene, som møder dig, når du går ind på Forsvarets hjemmeside [respektforhinanden.dk](https://www.respektforhinanden.dk). Hjemmesiden så dagens lys i september 2021 sammen med ‘Vejledning om krænkende adfærd, mobning og vold,’ en stor kampagne, casebaseret undervisningsmateriale, en whistleblowerordning og andre redskaber til brug for forebyggelse og håndtering.

På trods af indsatsen stod en række kvinder i juli 2022 dog frem

i TV 2’s Operation X og fortalte om fortsat krænkende adfærd i Forsvaret. Men dokumentaren afdækkede ligeledes, hvordan en kompagnichef havde oplevet, at hans bataljonchef ikke tog sin handlepligt alvorligt ved to gange ikke at melde episoder om krænkelser. Da kompagnichefen rådgav de krænkede til selv at melde det til Auditørkorpset, fik han – under, hvad han selv overfor TV 2 kalder en “45 minutter lang skideballe” – besked på, at han skulle forvente at blive afsat som kompagnichef på grund af tillidsproblemer. Dette på trods af, at alle dog har ret til at

Foto: Forsvare.dk

Forsvarschef Flemming Lentfer ønsker, at god ledelse bliver en selvfølge i Hæren, men ved også, at det kræver en grundlæggende kulturændring.

anmelde sager til Auditørkorpset.

Det er netop derfor, at Fagligt Forsvar for andet nummer i træk bringer et interview med Forsvarschef Flemming Lentfer. Denne gang skal det handle om ledelse og ikke mindst om, hvordan man i Forsvaret sikrer god ledelse og en kultur, hvor de menige tør gå til deres ledere, og hvor lederne tør gå til deres overordnede.

Spørger man Flemming Lentfer, hvad han mener, god ledelse er, svarer han, at "det er når ledelsen baseres på nogle grundværdier, som man er fælles om at mene og udfolde i praksis." I Forsvaret har

"Du må ikke bare ignorere de problemer, som du ser på din vej. Derfor skal du som leder og ansat selvfølgelig ikke risikere din karriere, når du lever op til din handlepligt, men belønnes for det."

FORSVARSCHEF FLEMMING LENTFER

man identificeret de fem værdier som troværdighed, åbenhed, tillid, selvstændighed og ansvarlighed.

"Grundværdierne forstår alle nu, men Forsvaret står fortsat over for en større kulturændring, og i centrum for denne er værktøjerne forebyggelse, handlepligt og sanktioner. Det dækker også over, at en god tone er helt afgørende, ligesom der skal arbejdes med at fremme diversiteten," forklarer Flemming Lentfer og fortsætter:

"Jeg hører igen og igen, at den sprogtone vi har i føringsdelen, skal være den samme i den daglige ledelse, fordi vi jo skal lære nogle hårde ting. Men det er jeg helt uenig i. Der er ingen grund til at tale smågrint til hinanden for at øve til rollen i føringsstrukturen."

Handlepligt er ikke lig utryghed

Forsvarschefen pointerer, at man som ansat i Forsvaret jo er klar over, at man ikke befinder sig på en almindelig arbejdsplads, og at det nogle gange går hårdt for sig – eksempelvis under træning. Derfor er han også tilhænger af "train as you fight", men det er bare ikke det samme som, at de overordnede skal være ubehagelige for, at træningen bliver effektiv.

"Tværtimod mener jeg, at det modsatte bør gøre sig gældende, for jeg tror ikke på, at jo hårdere tone, des bedre soldater bliver vi. Hvis nogen tror, at det er udtryk for, at jeg ikke synes, at det skal være så tæt på virkeligheden som muligt, når vi træner og øver, tager de dog fejl. Det handler om, at det kan blive så ubehageligt, at det bliver unødvendigt," siger Flemming Lentfer.

Udover den hårde tone, er der

også handlepligten, som han mener, at "nogen gerne vil oversætte til, at det nu er utrygt at være leder." Der er dog ifølge Forsvarschefen ikke en modsætning imellem de to ting. Tværtimod er det helt afgørende, at en leder forstår at sætte sig i spidsen for at løse problemer:

"Du må ikke bare ignorere de problemer, som du ser på din vej. Derfor skal du som leder og ansat selvfølgelig ikke risikere din karriere, når du lever op til din handlepligt, men belønnes for det," siger Flemming Lentfer og tilføjer, at man derfor "slet ikke er færdig" med at behandle den føromtalt sag, der blev beskrevet i Operation X-programmet.

Psykologisk tryghed er afgørende

Rebekka Bøgelund er seniorkonsulent ved Videncenter for God Arbejdslyst og holder foredrag om det, som hun kalder nulfejlstyraniet. Hun er aktuell med ledelsehåndbogen 'Tør du fejle? – psykologisk tryghed på arbejdet', og som hun så kontant siger det, så "klapper vi i, hvis vi bliver straffet for at tage affære." Endnu værre, så bliver vi faktisk også handlingslammede, hvis vi frygter repressalier, og i og med at en soldat skal kunne løse svære opgaver og samtidig have sit etiske kompas intakt, mener hun, at psykologisk tryghed i dagligdagen i Forsvaret er helt afgørende.

"Det er en svær opgave at være soldat, og derfor skal Forsvarets ledere være ekstra opmærksomme på, hvad det er for et værdisæt, de kommer med. Hvis de menige får at vide, at de ikke kan klare mosten, hvis de siger fra, når noget bliver

for barsk under træning, kan det føre til, at de ikke tør påpege, hvis de ser noget forkert ude i felten. Og så kan det jo gå alvorligt galt,” siger Rebekka Bøgelund.

Hun mener, at Forsvaret hele vejen ned i rækkerne bør turde tale om den del af deres kultur, som ikke fungerer.

“Man lærer kun at lave færre fejl, hvis man tør indrømme dem. Nulfejlskultur og at stile efter nul fejl er ikke det samme. Det første er en usund kultur, der handler om ikke at turde påpege fejl, det sidste er en sund kultur, der handler om netop at påpege fejl for at undgå dem en anden gang,” siger Rebekka Bøgelund og pointerer, at det kræver, at den øverste ledelse holder ord – medmindre der sket noget helt exceptionelt:

“Det nytter ikke noget, at der pludselig alligevel er en chef, som

“Man lærer kun at lave færre fejl, hvis man tør indrømme dem.”

REBEKKA BØGELUND, VIDENCENTER FOR GOD ARBEJDSLYST.

ryger i svinget, fordi han har været ærlig.”

Fejl giver mulighed for forbedring

Det er Forsvarschef Flemming Lentfer enig i. Han mener, at den operative del og dagligdagen skal være komplementære. Jo bedre, man udøver sin daglige ledelse på værdierne og normerne med troværdighed og respekt, des mere tillid og loyalitet får man nemlig i føringssituationen, hvor alle er under pres.

For at løse udfordringerne skal balancen mellem krav og tryghed derfor diskuteres, for der skal netop være plads til at kunne begå fejl, mener han:

“Jeg er selv i tvivl om mange ting, men jeg har forstået, at mit job kræver en vis form for handling. De ridser i lakken det giver at tage den forkerte beslutning, må man jo så indrømme og rette op på.”

Flemming Lentfer ved dog udmærket godt, at der er et stykke vej imellem, at han siger dette, til at der sker en kulturændring, hvor det overalt i Forsvaret ses som noget positivt at indrømme fejl.

“Det indebærer en betydelig

Vi har talt med to af kvinderne fra TV 2's Operation X-dokumentar I Krig og krænkelser. Læs deres historie på side 23.

Forsvarschef Flemming Lentfer (tv) ønsker ikke en nulfejlskultur. Snarere ser han gerne, at man i stedet indrømmer fejlene, så man kan løse dem.

Foto: Rasmus Christopher Franck / Forsvarsgalleriet

➔ Skærpet handlepligt ved krænkende adfærd

- Forsvaret indskærpede i august 2022 handlepligten.
- Alle medarbejdere i Forsvaret har pligt til at handle, hvis de får kendskab til krænkende adfærd.
- Ledere har et særligt ansvar, hvor det forventes det, at man går forrest med at skabe en sund kultur på arbejdspladsen, ligesom det forventes, at de agerer ift. værdigrundlaget og handlepligten.
- Manglende efterlevelse af handlepligten kan føre degradering eller afskedigelse.

KILDE: FORSVARET

grad af ledelse og dermed selvfølgelig også involvering af hele det ledelsesmæssige klaver. Der er eksempelvis en stor ledelsesmæssig opgave i at håndtere sager om krænkelser på en kompetent måde,” siger han.

En del af udfordringerne handler om, at hvis en leder får en sag ind, skal lederen tænke sagen 360 grader rundt og både oprette sagen og høre de involverede og belyse, hvad der er sket, men også samtidig adskille folk og iværksætte en række andre tiltag, som hører med.

“Vi har udpenslet en bestemmelse om handlepligt, når det kommer til krænkelser, og jeg har en forventning om, at Forsvarets ledere og andre, der har befalingsret, er i stand til at omsætte den i praksis,” siger Flemming Lentfer, som dog igen pointerer, at det er ok ikke at vide det hele:

“Føler man sig ikke kompetent til det, er det også ok. Jeg ser tvivlen og det uperfekte som noget godt, fordi vi så kan lære af det og forbedre os. Det bliver først et problem, hvis du undlader at handle eller rådføre dig, fordi du mener, at du ved bedre eller ikke vil have problemer.”

"Især de unge gider ikke at blive råbt ad - og det kan jeg sådan set godt forstå."

FORSVARSCHEF FLEMMING LENTFER

Fastholdelse af unge kalder på nye metoder

Foto: Rasmus Christopher Franck / Forsvarsgalleriet

Generation Z indtager i disse år arbejdsmarkedet med fuld kraft. Det skaber problemer med fastholdelse for arbejdspladserne - ikke mindst i Forsvaret. For hvordan rekrutterer, fastholder og leder man unge, som vil have mening og ikke vil finde sig i hvad som helst?

Af Elisabeth Hamerik Schwarz

De tror ikke på hierarkier, de forventer, at du svarer på alle deres spørgsmål, og opgaver, som de ikke kan se formålet med, gider de ikke at løse. Mening og fremtidsudsigter er afgørende for dem, og de forventer, at en arbejdsplads har forståelse for deres livssituation. Samtidig er deres tolerance-tærskel over for en hård tone og et sprogbrug, der er til den upassende side, lig nul.

Skal man generalisere kunne ovenstående godt være definitionen på Generation Z, der er født mellem 1995 og 2014. En generation, som er langt mere flyvsk end tidligere generationer - muligvis fordi de er de første digitalt indfødte - og som lige nu indtager de danske arbejdspladser, herunder Forsvaret.

"Den nye generation vil have et meningsfyldt arbejdsliv og er ikke villige til at gå på kompromis. De taler med fødderne og stepper ud, hvis det ikke giver mening," siger Rebekka Bøgelund.

Hun er seniorkonsulent i Videncenter for God Arbejdsliv og pointerer, at udfordringerne omkring den del af arbejdsstyrken, der tilhører Generation Z, langt fra kun handler om løn.

"De unge har brug for at føle, at de på alle måder har et meningsfyldt arbejdsliv. De kommer ind i Forsvaret med en forventning om, at de netop får det, men i og med, at det er svært at fastholde dem, kan noget tyde på, at de ikke får deres forventninger opfyldt," siger Rebekka Bøgelund og fortsætter:

"At der er flere end 600 ledige stillinger under Hærkommandoen, hvoraf

mange er konstabler og korporaler, tyder ligeledes på det."

Forsvaret skal pille ved sin selvopfattelse

Og det er lige netop fastholdelsen, som er problemet, erkender Forsvarschef Flemming Lentfer. Rekrutteringen går derimod strygende.

"Hvis vi gerne vil fastholde unge og have mere diversitet i Forsvaret, skal vi ind og pille ved vores selvopfattelse. Jeg abonnerer ikke på den med, at vi har en rådden kultur - jeg synes, vi har en god kultur og dygtige soldater, men det er ikke det samme som at sige, at vi ikke har en udfordring med omgangstonen eller har brug for en kulturforandring. For det har vi," siger Flemming Lentfer:

"Især de unge gider ikke at blive råbt

“Den nye generation vil have et meningsfyldt arbejdsliv og er ikke villige til at gå på kompromis. De taler med fødderne og stepper ud, hvis det ikke giver mening.”

REBEKKA BØGELUND, VIDENCENTER FOR GOD ARBEJDSLIVST

Foto: Presse

→ ad – og det kan jeg sådan set godt forstå.”

HR-strategien i Forsvaret har, ifølge Flemming Lentfer, i mange år været designet til at drive besparelser i land. Da arbejdsløsheden var højere, gik besparelserne ikke så hårdt ud over fastholdelsen, men i en tid, hvor arbejdsløsheden i samfundet er historisk lav, skal der andre værktøjer til.

Derfor mener Forsvarschefen, at der skal arbejdes med Forsvarets fundament for at sikre bedre fastholdelse.

“De unge har mange krav og forventninger til deres karriere, mens småbørnsforældre har brug for stabilitet, og seniorerne har brug for at lave andre opgaver. Vi skal arbejde for at få en kultur, hvor den unge, der arbejder solen sort, ikke ser ned på småbørnsforældrene, som sænker farten, mens småbørnsforældrene ikke ser på de ældre som udbrændte og ubrugelige,” siger Flemming Lentfer.

Han mener, at Forsvaret skal moderniseres, så man i langt højere grad ser på

ansattes liv i livsfaser. For Forsvaret er i hård konkurrence med erhvervslivet, og så er ungdomsårgangene ovenikøbet små.

“Man kan godt blive topleder i det private erhvervsliv som 30-årig. Men det er en helt umulig tanke i Forsvaret, fordi der her er en grundlæggende opfattelse af, at de karrieremæssige trin skal være anciennitetsbaseret,” siger Forsvarschefen og uddyber, at Forsvaret har noget at arbejde med, som mange nok vil kalde lidt “kættersk”:

“Den unge generation gider ikke at vente 30 år på at blive ledere, og derfor bør det være muligt at stige hurtigere til tops i vores system, hvis man har potentialet.”

Succesoplevelser fører til fastholdelse

Psykolog og underviser på CBS Executive, Lars Ginnerup, har specialiseret sig i positiv psykologi, som overordnet handler om, hvad der skal til for, at mennesker trives og leverer. Han mener, at Forsvaret bør arbejde strategisk med anerkendelse ved at sikre succesoplevelser under træningen.

“Hvis mennesker skal lære noget, der er svært, skal lederen bruge deres styrker. Det er videnskabeligt bevist, at hvis man giver mennesker mulighed for at

bruge deres styrker dagligt, stiger deres produktivitet med halvdelen gang,” siger Lars Ginnerup og fortsætter:

“Det er faktisk kun i turn around-situationer, at kæft, trit og retning kan fungere, hvilket for soldater svarer til en kampsituation. Alle andre steder vil man få den modsatte virkning, men alligevel bruger man det fortsat som træningsmetode i Forsvaret.”

For at underbygge, hvorfor kæft, trit og retning ikke virker i alle situationer, sammenligner Ginnerup det med angriberen på et fodboldhold. En angriber er rundt regnet dømt til at fejle 84 procent af gangene. Derfor gælder det om at opmuntre og anerkende ham for indsatsen, ikke råbe ad ham – for så knaser måltørken.

“Lad os sige, at der er en værnepligtig, som er virkelig dårlig til at svømme, men til gengæld er en fantastisk løber. For at han kan blive bedre i vandet, tvinger hans overordnede ham igen og igen til at svømme ekstra baner. Men faktisk tager det motivationen fra den værnepligtige, fordi han aldrig føler, at han gør noget godt nok,” forklarer Lars Ginnerup og fortsætter:

“Lader den overordnede i stedet den værnepligtige løbe, vil den værnepligtige føle sig motiveret og god og måske ligefrem få lyst til at blive bedre til at svømme af egen drift. For bruger vi mennesker vores udviklede karakterstyrker, føles det som superkræfter, og jeg tror derfor, at et øget fokus på de unges styrker – i stedet for at have fokus på deres fejl – vil kunne gøre underværker for fastholdelsen af dem.”

→ Unge og Forsvaret

- I dag fyldes holdene af værnepligtige op baseret på frivillige - 99,9 procent trækker i dag frivilligt i trøjen mod 76 procent i 2006.
- Antallet af militærnægtere er faldet fra 478 i 2004 til 17 i 2021.
- Godt og vel en fjerdedel af de værnepligtige er kvinder. Tallet falder dog støt, når det gælder at uddanne sig videre i Forsvaret. 10 procent bliver konstabler, og der er ingen kvinder, som har et højere rang end oberst - dvs. ingen kvinder sidder i den øverste ledelse.
- En gennemsnitlig tjenestetid er mindre end tre år for en konstabel.

KILDE: FORSVARETS PERSONALESTYRELSE

Foto: Presse

“Bruger vi mennesker vores udviklede karakterstyrker, føles det som superkræfter, og jeg tror derfor, at et øget fokus på de unges styrker vil kunne gøre underværker for fastholdelsen af dem.”

PSYKOLOG LARS GINNERUP

Forsikring

FORBRUGER
▲▼ RÅDET
tænk

Bedst i test
SEP. 2022

Gratis
dyrlægehotline
med dækningen
"Sygdom og
ulykke"

Den bedste forsikring til din bedste ven

Skal din bedste ven sikres hjælp, hvis den bliver syg eller kommer til skade?

I TJM Forsikring får du den billigste hundeforsikring med særlig gode dækninger.

- ✓ Ekstra god hundeanvarsforsikring, der både dækker dit lovpligtige ansvar og også beskytter fx dine egne børn under 14 år, din hundepasser og hundetræner.
- ✓ Ældre hunde er også velkomne.
- ✓ Tilpas hundeforsikringen til netop dine og din hunds behov.

Se tjm-forsikring.dk/hundeforsikring

Sammenhold
betaler sig

Fra Blod Egil til Christian d. 5.:

ENGANG STYREDE SØRØVERNE FORSVARETS Ø

Først troede man, at Ertholmene nord for Bornholm var verdens ende. Så kom vikingerne og sørøverne. Senere gjorde Kong Christian V øen til en fæstning. I dag bor der cirka 90 mennesker på den lille ø Christiansø, som fortsat hører ind under Forsvarsministeriet.

Af Elisabeth Hamerik Schwarz

Foto: Stefan Asp

→ Verdens ende

18 kilometer nord for Bornholm ligger den naturskønne øgruppe Ertholmene. Øgruppen er ikke større end 38 hektar, og Christiansø er med sine 22 hektar den største ø.

Engang var småøerne øde klippeknoide, som stak op af havet, og der går historier om, at dem, som i sin tid fandt øerne, troede, at det var verdens ende.

→ Sørøvernes skjulested

I den tidlige middelalder hærgede vendiske sørøvere de danske farvande. Venderne var et østslavisk folk, som boede ved de nuværende tyske og polske østersøkyster, og sørøverne rettede talrige småangreb mod syd- og østvendte kyster i Danmark, hvorfor så mange landsbykirker ved disse kyster - såsom rundkirkerne på Bornholm - er bygget som fæstningsværker.

Ertholmene var et øde og barskt sted, og øerne blev flittigt brugt af de vendiske sørøvere, når de skulle søge ly. Omkring 1080 sendte Knud den Hellige derfor sin jarl vikingen Blod Egil med et vagthold til øerne for at holde sørøverne væk. Blod Egil var dog ikke meget bedre selv - han plyndrede et skib ved Ertholmene og brændte mandskabet levende.

Da vi når 1300-tallet er stedet fortsat populært hos sørøverne. I perioder med fred i sommerhalvåret holdt bornholmske fiskere til i den naturlige havn, og Dronning Margrethe d. 1. planlagde at bygge en borg på øerne for at holde sørøverne i skak.

Det er dog først i 1684, at der blev bygget en reel fæstning. Men det betød ikke, at der fremover var fred på Christiansø. Øen fungerede under Englandskrigen 1801-1814 som en beskyttet base for danske kapere og kanonbåde og blev i 1808 bombet af den engelske flåde. Syv blev dræbt heraf seks svenske krigsfanger, mens 16 blev såret.

Foto: SØK

→ Tordenskjold udviklede havnen

Christiansøs geografiske beliggenhed har betydet, at fæstningen har spillet en vigtig rolle under to vigtige europæiske konflikter i historien. Fæstningen var i perioder et støttepunkt for den danske blokade af farvandet mellem Sverige og Nordtyskland. Under den Store Nordiske Krig (1700-1721), som Danmark deltog i fra 1709 til 1720, anvendte søhelten Peter Wessel Tordenskiold Christiansø som base for sin flåde. Under sit ophold udviklede han den naturlige havn, så det var nemmere at tjøre skibe der.

→ Fra konger til ministre

Ved begyndelsen af Svenskekrigen anlagde Christian V i 1684 fæstningen Christiansø, som gav Ertholmene særstatus. Efter Danmark i 1658 havde afstået Skåne, Halland og Blekinge til Sverige, skulle man nemlig finde en ny havn for krigsskibene i Østersøen. Derfor sendte Christian V 288 nordmænd til klippeøerne under ledelse af den hollandske ingeniør Anthony Coucheron, som havde erfaring fra lignende byggerier i Norge. Store Tårn og Lille Tårn og de fire havnebatterier, hvoraf et af dem er opkaldt efter Coucheron, var de første som blev bygget af granit brudt på stedet eller hentet fra Hammershus på Bornholm.

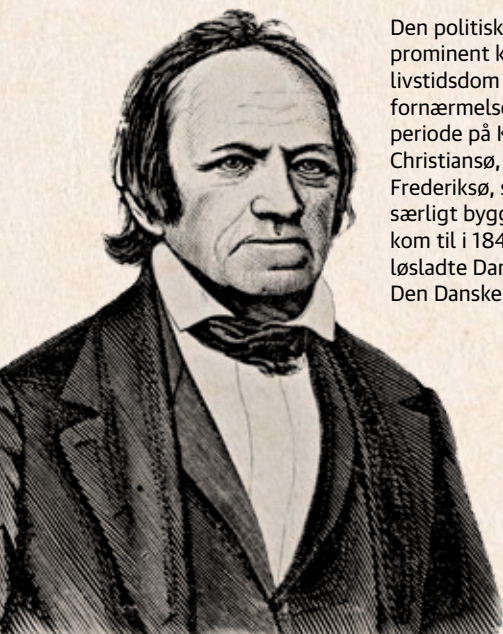
Da fæstningen, som i dag er et museum, blev nedlagt i 1855, blev særstillingen opretholdt, så øerne henhørte under det daværende Marineministerium med den begrundelse, at Christiansø havde vigtig betydning for skibsfarten, da øen både havde en nødhavn og et fyr. 10 år efter, i 1865, blev øerne lagt ind under Forsvarsministeriet og Finansministeriet, og i 1987 overtog Landbrugsministeriet Finansministeriets del. I 1929 fik Forsvarsministeriet dog den samlede administration, og sådan har det været i snart 100 år.

Foto: Lars Richter / Flyvevåbnets Fotofjeneste

→ Danmarks første statsfængsel

Den politiske aktivist Dr. Dampé, som var en prominent kritiker af enevælden, fik i 1920 en livstidsdom for højforræderi og majestætsforbrydelser. Efter at være fængslet i en periode på Kastellet, blev han sendt til Christiansø, hvor statsfængslet Ballonen på Frederikssø, som var det første i Danmark, blev særligt bygget til Dr. Dampé. Da Frederik d. 7. kom til i 1848, afskaffede han Enevælden og løsladte Dampé. Året efter underskrev kongen Den Danske Grundlov.

Dr. Dampé

→ Totalfredet ø

Christiansø er Danmarks østligste punkt og ejes den dag i dag af Forsvarsministeriet. Det kunne være oplagt at tænke, at Forsvaret holder fast i den lille ø, fordi den ligger strategisk midt ude i Østersøen, men faktisk er årsagen - ifølge Forsvarsministeriet - at øen er totalfredet og derfor underlagt skrappe regler for byggeri, naturbeskyttelse osv.

Under kommunalreformerne i 1970 og igen i 2007 holdt man Christiansø udenfor, da det grundet totalfredningen og det historiske tilhørssted var mere hensigtsmæssigt, at Forsvarsministeriet stod for administrationen fremfor, at øen skulle ind under Bornholm. Totalfredningen betyder nemlig, at der er en lang række skærpede krav til den fysiske planlægning for at bevare områdets særlige karakter og de kulturhistoriske og naturvidenskabelige interesser, hvorfor alt ny- og ombyggeri kræver dispensation fra Slots- og Kulturstyrelsen.

➔ For særligt udvalgte

Øen er i dag et yndet turistmål med omkring 70.000 besøgende årligt, men det er ikke bare en ø, man kan flytte til. Du skal nemlig enten være født på øen, ansat i Christiansø Administration eller pensioneret derfra for at kunne bo der. De særligt udvalgte beboere undgår dermed både kommuneskat og sundhedsbidrag, fordi øerne hverken hører ind under en kommune eller region. Der bor i dag 90 mennesker på øen, og man kan kun bo til leje.

➔ Chefen for det hele

Søren Thiim Andersen har siden 2021 været administrator på øen. I praksis betyder det, at han er leder for både politi, kirke og sundhed og alt, hvad borgerne ellers kan få brug for. Ifølge Forsvarsministeriet er der ca. 17 årsværk fordelt på 25-30 ansatte i Christiansø Administration. De står for øens daglige virke lige fra renovering af fredede bygninger, vedligeholdelse af arealer og fæstningsværker til drift af øens el- og varmeforsyning, vandværk, havnen, tjenestefartøj, museer, lægeklinik, kirke, skole.

Foto: Pixabay

➔ Kattefri ø er fuglenes paradis

De eneste to pattedyr, som du finder på Christiansø, er pindsvin og mus. Hele øgruppen og det omkringliggende havområde er nemlig udpeget som et EF-fuglebeskyttelsesområde, og derfor må hverken hunde eller katte medbringes til øen – med visse undtagelser for hunde i snor, der medbringes af sejlere og skal luftes eller førerhunde.

Til gengæld kan du om foråret se rugende edderfugle overalt på de fredelige øer, og i fuglereservatet Græsholmen ruger 10.000 par sølvmåger. Alk og lomvie yngler her som det eneste sted i Danmark, mens fugle på vej til og fra yngleområderne i nord hvert forår og efterår bruger Christiansø som hvilested, inden rejsen går videre.

➔ Tre kanoner er stadig i brug

Kongens Bastion ligger på Christiansø sydspids. Her står seks kanoner, hvor tre stadig er i brug. De bruges af Forsvaret til eksempelvis saluter med skibsanløb eller ved den årlige Skt. Hans-fejring.

Foto: SOK

➔ Tæt på en katastrofe

31. maj 2003 kolliderede det 225 meter lange kinesiske bulk carrier skib Fu Shan Hai med det polske containerskib Gdynia i Østersøen, nordvest for Bornholm. Senere samme dag sank Fu Shan Hai til 69 meters dybde og blev dermed det største skib, der nogensinde er sunket i Østersøen. Først 10 år senere påbegyndte Søværnet en operation for at tømme skibet for de ca. 300 tons svær fuelolie. Olien var så tyktflydende, at for at pumpe den op til overfladen, var det nødvendigt at pumpe damp ind i tankene, så olien kunne blive opvarmet nok til, at den blev tyndtflydende. Søværnets fire største miljøskibe medvirkede ved operationen, og Christiansø og Bornholm undgik en miljøkatastrofe.

KILDER: FORSVARSMINISTERIET, SØFÆSTNING CHRISTIANSØ, DEN STORE DANSKE, REALDANIA, ALTINGET, GYLDENDAL, GRÆNSEFORENINGEN, CHRISTIANSØ ADMINISTRATION, BORNHOLM.INFO, WIKIPEDIA.

Forsvaret var de bedste år - og de værste

Flere kvinder står nu frem og fortæller om krænkelser i Forsvaret. Fælles for mange sager er, at de ikke føler sig hørt eller grebet af ledelsen. I sidste ende kan det have alvorlige konsekvenser for kvinderne, mener psykolog.

Af Marie Nissen

Efter fem år ved Artilleriet kom Joulie Philloe til Livgarden. Hun husker den første uge som et helvede, fordi hun var kvinde, ung i tjeneste og kom fra en grøn baret.

“Når jeg sagde nej til overordnede, der inviterede mig ud, så fik jeg dårlige papirer. Når jeg indberettede det, fik jeg at vide, at sådan var det bare. Jeg var også lidt svær at arbejde sammen med, sagde de.”

JOULIE PHILLOE, TIDLIGERE OKS-1

Det var kort tid inde i tjenesten, da Joulie Philloe og de fem andre værnepligtige kvinder blev linet op på et geled. Deres kaptajn havde besluttet, at kvinderne skulle have udleveret sports-bh'er. Han talte om det så begejstret, at hun kunne fornemme, at han var stolt af sin idé.

Kvinderne skulle have udleveret den korrekte størrelse, hvorfor kaptajnen gik rundt og “målte” kvinderne ved at gætte deres størrelser. Herefter fik kvinderne lov til at gå i lige række hele vejen til depotet, så de kunne få sports-bh'erne udleveret.

Joulie Philloe var på daværende tidspunkt 18 år, og hun husker det som en ydmygende parade. Men episoden er kun én blandt mange oplevelser, der står tydeligt i hukommelsen fra hendes tid som

Fra 2020 til 2022 var Joulie Philloe en del af reserven. Hun ville gerne give kvindelige soldater den støtte, hun aldrig selv fik.

værnepligtig i 1995 ved Kongens Artilleriregiment i Sjælsmark.

Trods oplevelserne valgte hun at blive i Forsvaret frem til 2005 med henholdsvis fem år ved Artilleriet og fem år ved Livgarden. For det var først i 2003, at det for alvor gik op for hende, hvad hun egentlig havde oplevet gennem årene i Forsvaret.

Krænkelser og magtmisbrug

I 2003 kortlagde Forsvaret nemlig for første gang omfanget af kønskrænkende adfærd blandt kvindelige ansatte. På det tidspunkt var Joulie Philloe fyldt 26 år og kunne sætte kryds ved det meste. Og hun var ikke den eneste. Undersøgelsen viste, at 90 procent af de militært ansatte kvinder havde oplevet at være mål for uønsket seksuel opmærksomhed.

Ifølge Joulie Philloe er kulturen blevet en smule bedre gennem årene i Forsvaret, men der er stadig store problemer. Det vidner TV2's dokumentar Operation X: I krig og krænkelser om. I dokumentaren, der blev sendt 28. juli, stod 11 kvindelige soldater – både nuværende og tidligere – frem og fortalte om deres oplevelser med krænkende adfærd i Forsvaret. Joulie Philloe var én af dem.

“Jeg stoppede ikke i Forsvaret, fordi jeg ville - jeg kunne simpelthen ikke mere. Jeg var udbændt efter ti år med systematisk forskelsbehandling, krænkelser og magtmisbrug,” siger Joulie Philloe, der er tidligere OKS-1.

Joulie Philloe har ellers altid sagt fra. Uanset om det var invitationer til drukture med hendes overordnede, eller når hun blev inviteret på dates.

“Jeg var hende den besværlige og sure, og hende som man skulle passe på med at komme for tæt på. Jeg var en af dem, ingen rørte, men jeg blev lagt an på og kigget på konstant. Når jeg sagde nej til overordnede, der inviterede mig ud, så fik jeg dårlige papirer. Når jeg indberettede det, fik jeg at vide, at sådan var det bare. Jeg var også lidt svær at arbejde sammen med, sagde de,” fortæller hun.

I dag er Joulie Philloe 45 år og selvstændig erhvervsdrivende. Når hun tænker tilbage på sin tid i Forsvaret, vil hun på mange måder ønske, at hun havde kunnet indordne sig. Gennem årene har hun måttet sluge mange kameler og været nødt til at lukke ned for sig selv og sin personlighed, forklarer hun, i sådan en grad, at hun nogle gange gik grædende hjem fra arbejde. Til sidst betød det, at hun i 2005 måtte forlade Forsvaret med PTSD-lignende symptomer, manglende overskud og mørke tanker.

Konsekvenser for kvinderne

Forsvaret har senest undersøgt omfanget af seksuelle krænkelse blandt fastansatte i 2021. Undersøgelsen blev besvaret af 8.186 ansatte fordelt som 1.027 kvinder og 7.159 mænd, hvilket er en svarprocent på 56,8 procent.

I undersøgelsen svarede 83 kvinder – svarende til 8,1 procent – at de inden for de seneste 12 måneder havde været udsat for uønsket seksuel opmærksomhed på arbejdspladsen eller i forbindelse med arbejdet.

Ifølge Eva Hertz, der er psykolog, Ph.d. og stifter af Center for Mental Robusthed, er der et stort strukturelt problem mange steder – også i Forsvaret. Eva Hertz har kendskab til Forsvaret via sit arbejde, hvor hun har været med til at give kampsoldater fra Livgarden mental

“Jeg stoppede ikke i Forsvaret, fordi jeg ville – jeg kunne simpelthen ikke mere. Jeg var udbrændt efter ti år med systematisk forskelsbehandling, krænkelse og magtmisbrug.”

JOULIE PHILLOE, TIDLIGERE OKS-1

Foto: Privat

I dag arbejder Helene Munk med forsyningslogistik ved Trænregimentet i Aalborg.

“Der er stadig problemer, men vi er bedre til at snakke om det, hvilket gør, at det er noget andet at gå på arbejde nu end for to år siden.”

HELENE MUNK, OVERKONSTABEL

robusthedstræning før udsendelse. Hun peger på, at det særligt er #MeToo-bevægelsen, der har sat skub i, at der bliver talt mere åbent om krænkelser og andre forhold. Hun påpeger, at det nemlig i høj grad har noget at gøre med magt og magtforhold, da det oftest ikke er kvindelige ledere, der chikkaneres.

“Det er et kollegialt problem, og det er et stort strukturelt problem, som først og fremmest er en ledelsesopgave. Forsvaret har også erkendt, at man ikke har taget det seriøst nok. Det er relevant i mange typer af organisationer, og som oftest er det underrapporteret,” siger Eva Hertz.

Ifølge Eva Hertz medfører de strukturelle problemer en grænseløs adfærd, som bunder i en stereotyp opfattelse af kvinder. Det kan have store konsekvenser for de kvinder – og andre minoriteter generelt – der befinder sig i et sådant arbejdsmiljø.

“De mest almindelige psykiske symptomer er, at man vender det indad. Man tænker over, om der er noget, man ikke har gjort: Har man ikke har sagt fra, eller bliver man ikke respekteret for at sige fra? Man bebrejder sig selv. Hvis det varer ved, kan det føre til undgåelsesadfærd, hvor man skaber en strategi for ikke at bringe sig i den situation. Det tager meget psykisk energi, fordi man arbejder for at løse kerneopgaven, men man skal eksempelvis også forsøge at undgå en bestemt kollega,” fortæller psykologen.

En tredje reaktion kan være vrede. Her forsøger man at adressere problemet enten til en tillidsrepræsentant, en arbejdsmiljørepræsentant eller ens leder. Hvis man ikke oplever at blive hørt, kan det have alvorlige konsekvenser, hvor det udvikler sig til stressreaktioner, angstanfald eller klinisk depression med risiko for en langvarig sygdomsforløb, forklarer Eva Hertz.

Hvor var ledelsen?

Hos Trænregimentet i Aalborg har overkonstabel Helene Munk sin daglige gang. Det var også her, hvor hun i 2019 gennemførte sin værnepligt, hvilket hun kalder den mest fantastiske tid med gode oplevelser og kammerater. Hun valgte derfor at fortsætte som konstabelelev. Men da hun ramte den stående styrke i sommeren 2020, oplevede hun et øget fokus på sit køn.

Helene Munk er også en af de kvinder, som stod frem i Operation X: I krig og krænkelser. Under en skydeøvelse i 2020 oplevede den da 21-årige Helene Munk nemlig, hvordan hendes skydeinstruktør i smug tog billeder af hendes bagdel. I første omgang mente hendes leder ikke, at det var nødvendigt at oprette en sag. Efterfølgende skulle

Helene Munk selv – ad flere omgange – kontakte de relevante aktører for at høre, om der var nyt i sagen.

Efter episoden følte hun sig glemt og svigtet af systemet. Hun følte ikke, at sagen blev taget alvorligt, og de følelser sidder stadig i hende den dag i dag.

“Det var hårdt for mig, at ledelsen ikke var der. Det var først, da politiet fandt billederne, og min tidligere chef fandt ud af, at det var sandt, at han støttede mig,” fortæller Helene Munk, der uddyber, at det ikke var selve episoden med billederne, der fyldte mest i situationen, men håndteringen.

Som konsekvens af TV2-dokumentaren og kvindernes historier har Forsvaret præsenteret et træningsforløb, der inden 2025 skal træne alle soldater og ledere i håndtering og bekæmpelse af krænkende adfærd.

Ifølge Helene Munk er det godt med en uddannelsesplan, og at det begynder på lederniveau, men for hende er det også vigtigt, at der er en åben dialog om krænkende adfærd.

“Vi skal kunne snakke om tingene. Det må ikke blive tabu. Det var en tendens før i tiden, at man i højere grad pakkede det ind og gemte det væk, men i takt med at jeg bliver ældre i tjeneste, så bliver det bedre. Vi opnår en ny respekt og kan være med til at præge de nye soldater, der kommer til. Der er stadig problemer, men vi er bedre til at snakke om det, hvilket gør, at det er noget andet at gå på arbejde nu end for to år siden,” siger hun.

Kvindelige rollemodeller

Både Helene Munk og Joulie Philloe elsker at være i uniformen. Derfor er Joulie Philloe også ked af, at hun måtte forlade den arbejdsplads, der gav hende frihed under ansvar, gode

→ Har du brug for hjælp?

Hvis du som medlem af HKKF har oplevet eller har kendskab til krænkelser i Forsvaret, kan du skrive sikkert til talomdet@hkkf.dk. Vores konsulenter sidder klar til at hjælpe.

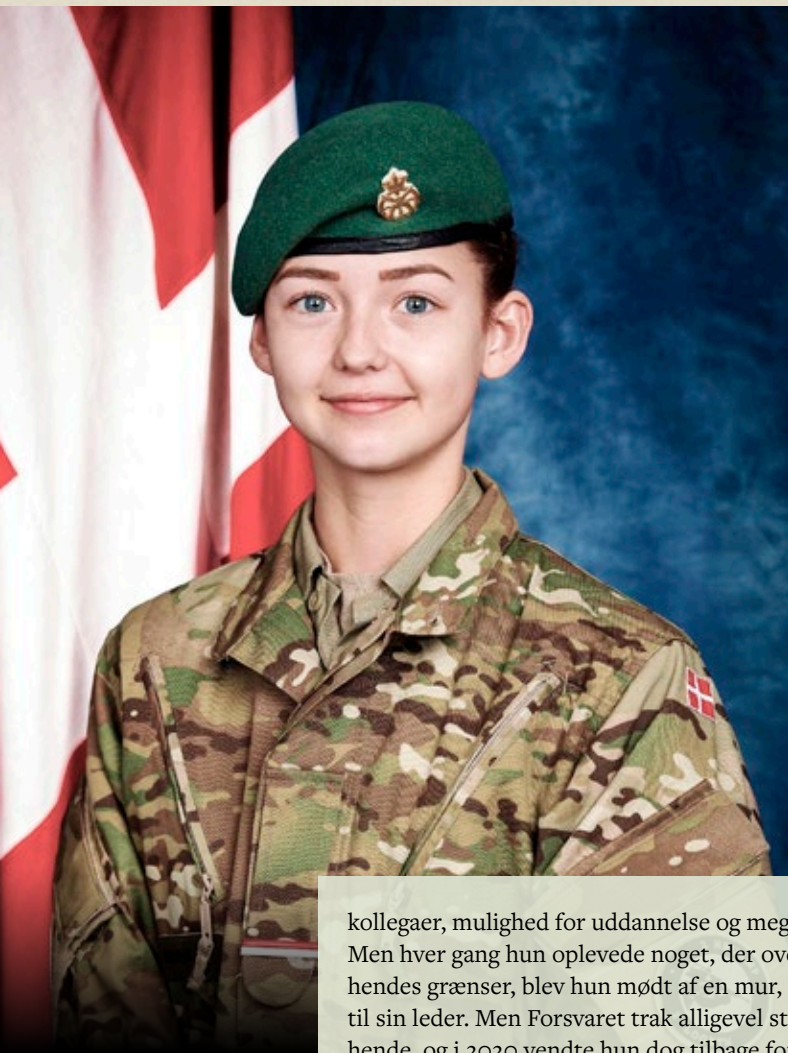

Foto: Privat

Helene Munk var inde som værnepligtig fra februar til maj 2019. Jo længere tid hun var i Forsvaret, jo mere elskede hun det.

kollegaer, mulighed for uddannelse og meget mere. Men hver gang hun oplevede noget, der overtrådte hendes grænser, blev hun mødt af en mur, når hun gik til sin leder. Men Forsvaret trak alligevel stadig i hende, og i 2020 vendte hun dog tilbage for at blive en del af reserven.

“Jeg vendte tilbage for at få den gode afslutning, jeg aldrig fik, og så håbede jeg, at jeg kunne blive en mentor og støtte for andre kvinder. Jeg blev glad for at se alle de kvinder, der var, særligt alle de kvindelige sprogofficerer med deres store garn under baretten,” siger Joulie Philloe og fortsætter:

“Men alt var stort set det samme. Under en øvelse med reserven sad en kollega foran mig og sagde “hvad fanden skal vi med den her mangfoldighed?”. Jeg indså, at jeg ikke ville komme til at gøre den forskel, jeg drømte om. Der vil gå mange år, før der kommer den åbenhed, der er brug for.”

I marts 2022 forlod hun derfor endegyldigt Forsvaret.

En stærkt, men maskulint “vi”

Hvis man spørger lektor og Ph.d. Lise Lotte Hansen, der underviser i køn og ledelse ved Roskilde Universitet, kan Joulie Philloe have ret i, at hun vil få svært ved at gøre en forskel. I forhold til rollemodeller er der nemlig nogle begrænsninger.

“I et farligt erhverv som Forsvaret er det vigtigt med et stærkt “vi”. Den kultur er ofte forbundet med en maskulin og seksualiseret kultur.”

LISE LOTTE HANSEN, LEKTOR OG PH.D.

“Man kan bruge rollemodeller til at danne sin egen vej igennem en organisation, hvor det kan være svært at være kvinde. Det kan skabe et tillids- og tilhørsforhold, hvis rollemodellen er åben overfor, hvad der kan være svært, og at vedkommende ikke er perfekt,” forklarer Lise Lotte Hansen.

Men en rollemodel i klassisk forstand vil ofte være en leder, og i en organisation som Forsvaret, hvor der er stærke normer og værdier, kan det være svært for kvinder at komme til tops, hvis man rejser spørgsmål omkring ligestilling og kulturen. Med andre ord kan man være nødt til at blive “en af drengene”.

“I et farligt erhverv som Forsvaret er det vigtigt med et stærkt “vi”. Den kultur er ofte forbundet med en maskulin og seksualiseret kultur. Når der er behov for et stærkt “vi”, kan der opstå en konflikt, når nogen siger fra. Enten bliver det stærke “vi” svækket, og ellers føler kvinderne et svagere tilhørsforhold, fordi de ikke er en del af det “vi,” siger Lise Lotte Hansen.

Hun uddyber, at kvindelige rollemodeller sagtens kan tiltrække flere kvinder, men det vil ikke løse de grundlæggende problemer, hvis ikke der er mulighed for at ændre på normerne.

Men for Helene Munk og Joulie Philloe kan Forsvaret noget helt særligt. Derfor vil de alligevel anbefale andre kvinder at søge ind. For Helene Munk var det særligt hendes uddannelsestid, der var de bedste måneder, og ifølge Joulie Philloe var Forsvaret både de ti bedste og værste år i hendes liv. Derfor håber hun, at der kan komme en kulturændring i takt med, at der kommer flere kvinder i Forsvaret. Men siger hun:

“Kvinderne skal oplyses bedre, for nogle hopper jo direkte fra skole i uniformen. Jeg vil sige til kvinderne, at alt de gør, har en betydning. De skal derfor være opmærksomme og passe på sig selv.”

VETERAN?

HER KAN DU FÅ HJÆLP

Som veteran og medlem af HKKF eller som pårørende til en veteran, har du mulighed for at få hjælp og støtte flere steder.

HKKF's Livlinen

Livlinen er HKKF's tilbud til veteraner – eller pårørende af veteraner – som har brug for hjælp. Livlinen hjælper med mange forskellige ting; fra støtte og sparring i en svær tid, støtte til pårørende og hjælp til at komme videre med arbejdet, hverdagen og livet.

> Du kontakter Livlinen via e-mail: has@hkkf.dk eller på telefon: 61 22 41 43.

Veterancentret

Veterancentret er Forsvarets tilbud til ansatte og tidligere ansatte ved Forsvaret og tilbyder mange former for støtte. Det kan være hjælp til at håndtere en arbejdsskade, hjælp til psykiske udfordringer på grund af traumer eller hjælp, støtte og rådgivning til de pårørende samt praktisk hjælp til at komme videre i arbejdslivet.

Det foregår enten ved direkte hjælp eller ved at guide den enkelte gennem tilbuddene i kommunen og i sundhedsvæsenet.

> Læs mere på Veterancentret.dk. Akuttelefon: 72 81 97 00.

Veterankoordinatorer i kommunerne

En række af landets kommuner har en veterankoordinator, som hjælper med at formidle og skabe overblik over veteranernes rettigheder i deres pågældende kommune og de tilbud, der er til veteraner.

> Veterancentret har udarbejdet en liste med kontaktoplysninger over kommunernes koordinatorer. Du kan finde listen på veterancentret.dk.

Fonden Danske Veteranhjem

Veteranhjemmene er et tilbud til alle veteraner. Her kan man møde andre veteraner og dele minder og oplevelser eller få hjælp og støtte. Fonden Danske Veteranhjem driver fem veteranhjem i Danmark – i henholdsvis København, Fredericia, Aarhus, Odense og Aalborg.

> Du kontakter fonden og hjemmene via e-mail: fonden@veteranhjem.dk eller telefon: 51 21 23 24.

Familienetværket

Familienetværket er drevet af soldater, der har været udsendt i tjeneste, og pårørende til udsendte soldater. De tilbyder sparring og støtte til andre, som er pårørende til udsendte soldater.

> Du kan få kontakt til netværket via familienetværket.dk eller på deres Facebookside Familienetværket - Den Gule Sløjfe.

Q&A

Syg under ferie? Meld dig syg med det samme

Hvornår skal du melde dig syg, hvis du bliver syg under din ferie, og hvad skal der til for at få erstatningsferie?
Løn- og ansættelseskonsulent i HKKF, Flemming Fage Sørensen, forklarer her dine rettigheder.

Tekst Elisabeth Hamerik Schwarz

Hvad har jeg ret til, hvis jeg bliver syg inden min ferie?

“Du behøver ikke at afholde din ferie, hvis du er syg, og for hver dag, hvor du er syg i din planlagte ferie, har du ret til en dags erstatningsferie. Det betyder, at hvis du er syg i tre dage, så har du automatisk ret til tre dages erstatningsferie.”

Hvad skal jeg konkret gøre, hvis jeg lægger mig syg lige inden min ferie?

“Du skal bare melde dig syg, som du ellers ville gøre. Og hvis din arbejdsgiver kræver dokumentation, er det også din arbejdsgiver, der skal betale for lægeerklæringen.”

Hvad gør jeg, hvis jeg bliver rask i løbet af den planlagte ferieperiode?

“Så skal du raskmelde dig og orientere din arbejdsgiver om, hvorvidt du ønsker at holde resten af din ferie som planlagt, eller om du vil genoptage arbejdet og flytte hele din ferie til et senere tidspunkt.”

Hvad skal jeg tage med af overvejelser?

“Dine ferieplaner. Hvis du for eksempel skulle have været ude og rejse i tre uger, men er syg den første uge og derfor ikke har kunnet komme afsted, er det måske mere interessant at flytte hele ferien, frem for at få en uges erstatningsferie på et andet tidspunkt. Hvis du omvendt ikke havde andre planer end at slappe af

derhjemme, er det måske rart at afholde resten af ferien og så have en uge senere på året. Det er helt op til dig.”

Hvis jeg vælger at flytte resten af min ferie, skal jeg så komme på arbejde efter min raskmelding?

“Ja, du skal stå til rådighed for din arbejdsgiver, så snart du er raskmeldt igen. Derfor skal du også give din arbejdsgiver besked om, at du ønsker at flytte hele din ferie og genoptage dit arbejde igen, så snart du er rask.”

Hvad gør jeg, hvis jeg bliver syg under min ferie?

“Så kan du også have ret til erstatningsferie. Forskellen er dog, at du ikke kan få erstattet de første fem sygedage,

da de anses for en karenperiode. Derfor er det vigtigt, at du – helst skriftligt – orienterer din arbejdsgiver om din sygdom allerede på første sygedag, så du har dokumentation for din sygdom. Karenperioden starter nemlig først fra det tidspunkt, hvor du melder dig syg. Din arbejdsgiver kan desuden kræve at få en lægeerklæring fra dig – også for de første fem sygedage – og i modsætning til, hvis du bliver syg før ferien, skal du her selv betale udgiften.”

[➔ Læs mere](#)

Læs mere om dine rettigheder under sygdom på hkkf.dk

Øremærket barsel

- nye regler for børn født den 2. august 2022 og derefter

Ved du, hvilke regler, der gælder for dig, når du er ansat under HKKF's overenskomst? I Det Faglige Hjørne zoomer vi ind på Statens arbejdstidsaftale, arbejdsmiljøloven og alle de andre aftaler, som sikrer dine rettigheder.

Hvis dit barn er født den 2. august 2022 og derefter, gælder der nye regler for barsel. Idéen med den nye orlovsmodel er, at den skal sikre større ligestilling mellem mor og far.

Barseldagpenge

Det samlede antal af uger med barseldagpenge er uændret: Forældrene har tilsammen 52 uger. Det nye er, at de 48 ugers orlov med barseldagpenge, som afholdes, når barnet er født, deles ligeligt mellem forældrene, hvis forældrene bor sammen på fødselstidspunktet. Derudover har mor ret til fire ugers orlov med barseldagpenge før fødslen (terminsdato).

Hvis begge forældre er lønmodtagere, er 11 af orlovsugerne med barseldagpenge øremærket, og de kan ikke overføres mellem forældrene. De resterende 13 ugers orlov med barseldagpenge kan overføres mellem forældrene. Den øremærkede orlov skal holdes, inden barnet fylder et år, og den går tabt, hvis den ikke holdes.

Lønret

Hvis mor og/eller far er ansat i Forsvaret (Staten), er der lønret i nogle af orlovsugerne. Lønretten er under forudsætning af barseldagpengerefusion.

Mor	<ul style="list-style-type: none"> • 6 ugers lønnet graviditetsorlov før fødslen (terminsdato) • 10 ugers lønnet barselsorlov i umiddelbar forlængelse af fødslen • 10 ugers lønnet forældreorlov
Far/medmor	<ul style="list-style-type: none"> • 2 ugers lønnet fædreorlov i forbindelse med fødslen • 7 ugers lønnet forældreorlov
Fælles	<ul style="list-style-type: none"> • 6 ugers lønnet forældreorlov til deling (hvis det kun er den ene forælder, der er ansat i Staten, har denne forælder ugerne for sig selv).

Varsling af forventet fødsel og orlov

Det er vigtigt at være opmærksom på, at arbejdsgiver skal orienteres om forventet fødsel, og hvornår du vil holde orlov.

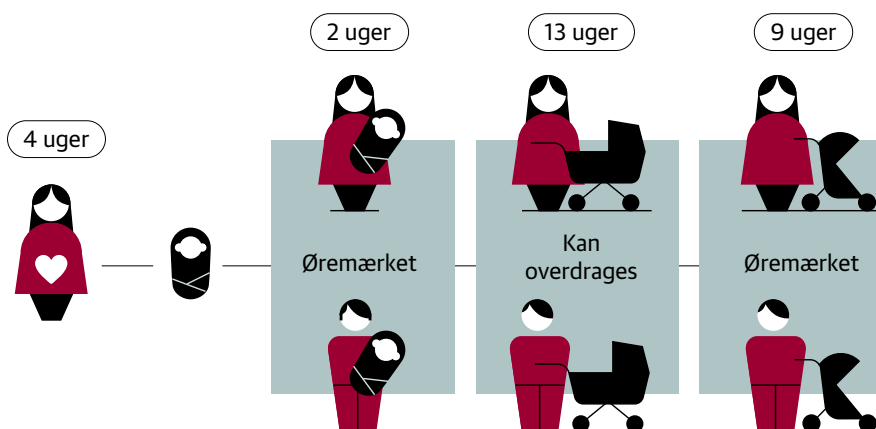
Varslingsreglerne kan du læse om på hkkf.dk.

→ I tvivl?

Hvis du er i tvivl om, hvilke regler der gælder dig, kan du læse mere på vores hjemmeside hkkf.dk. Du kan også kontakte vores faglige team på telefon: 33 43 21 78 eller e-mail: faglig@hkkf.dk.

Reglerne

Udgangspunktet for ovenstående regler er, at begge forældre er lønmodtagere og bor sammen på fødselstidspunktet. Er din partner derfor studerende, ledig, selvstændig eller andet, gælder der andre regler. Der kan ligeledes være særlige regler, hvis du selv er under uddannelse, eksempelvis som militær lærling.

Slagmarken

af Niels Thomsen

Unge i Forsvaret gider ikke at blive råbt ad.